

LOOPGRAVEN ALS KRAAMKAMERS

Tom van der Meij

Soms kom je in het duin een bruine kikker tegen of een kleine watersalamander 'mijlenver' van water verwijderd. Dan denk je "hoe is het mogelijk dat dit diertje zo ver door droog terrein gekomen is?". Op 12 juni brachten Annie Zuiderwijk en ik een bezoek aan mijn telgebied in de duinen van Berkheide (zie elders deze *Mededelingen*). Tijdens dat bezoek ontdekten we hoe sommige jonge kikkertjes hun eigen schuilplaatsjes maken, waarmee ze zich pantseren tegen hitte en droogte tijdens de eerste dagen op het vasteland. Deze schuilplaatsjes hadden wel iets weg van 'loopgraafjes'.

De loopgraafjes bestaan uit deels afzonderlijke holletjes in de grond, en deels holletjes op een rij met een ondergrondse doorgang er tussen (zie foto). De holletjes waren twee tot drie centimeter in doorsnee en ongeveer vier centimeter diep, zodat er verschillende kikkertjes tegelijk in pasten. Soms zag je wel vijf kikkertjes uit één gaatje huppen. De

loopgraafjes lagen op een afstand van ongeveer één meter van de waterrand in nat, zacht, slikkig zand, waarin gemakkelijk gegraven kon worden. Enkele weken daarvoor had hier bij een hoge waterstand nog water gestaan. Ze werden uitsluitend gebruikt door de massaal aanwezige, pas gemetamorfoseerde bruine kikkertjes.

De kikkertjes hadden de loopgraafjes vermoedelijk zelf gegraven, want ik had de holletjes nog niet eerder gezien en ze waren bij een volgend bezoek, zo'n twee weken later, alweer grotendeels verdwenen, samen met de kikkertjes. Zowel Annie als ik hadden dit fenomeen nog nooit eerder waargenomen en er zelfs nog nooit van gehoord. Dus ik ben benieuwd of andere waarnemers dergelijke loopgraafjes ook wel eens hebben waargenomen en of het ook bij andere kikkers of padden voorkomt.

Eén van de tientallen 'loopgraafjes' in de vochtige zone rondom het voortplantingswater van de bruine kikker in de duinen van Berkheide. Er ligt opdrogende flap op de bodem en er groeit lisdodde (foto: Tom van der Meij).